

שמות יב בא

1
יב יאמר יהוה אל משה
ואל אחיו בארץ מצרים לאמר: החדש הזה
לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדש
השנה:

1 ונקיים את הדין בתורתו של משה השנה והחלחלו של
ענין השנה אצל כנעני ישראל, הוא בקשר עם גלות מצרים. שכן
כרית בין הכתרים קבעה את המשך הוסיף של גלות מצרים כמספר
שנים אלא שככרית זו עצמה מצאנו קנה מדה אחר להמשך הוסיף,
שכן המשך הוסיף עד לנאולה נקבע כמספר דורות, שכן הוא אומר
דור רביעי ישונו הנה, וחורנו כמה פעמים בזה על דברי הכ"א,
הספרש והיינו טעם, משום שהקלוקלים חלויים במציאות הוסיף, כעוד
שהתיקונים חלויים כנפש האדם, ולכן מהלך הגלות שהוא מהלך של
קלוקלים נסדר כמספר שנים, מה שאין כן מהלך הנאולה שהוא מהלך
של תיקונים נסדר. במספר דורות, וכדאי שיש לנו לצרף לכאן טעם
שיוענו כמנין המצוות, כי המצוות לא חשבה מנינם שם"ה כנגד
שם"ה ימות השנה, ואילו מצוות עשה מנינם רס"ח כנגד רס"ח
אזכרים שכאדם, והרי לנו כי הקלוקלים נחלים כחלקי זמן, ואילו
התיקונים נחלים בחלקי קומת אדם, אלא שעדיין חלה עלינו חובת
ביאור, מה סיבה של הקלוקלים כמסמלת הוסיף, ומה סיבה של
התיקונים כמסמלת אדם, ועיין פה יצחק לראש השנה מאמר כ"א,
שנתפרשו שם דברי הכ"א בהרחבה וכעוסק. אולם לעניינינו כאן,
נראים הדברים כענינו כלכות מיוחד, והלוסד המעמיק יבין כי כל
זה אינו אלא בכחית תלוף לכושים, אלא שכל הלבושים סמלים הם
לאותו הנוף.

פתיח דף ע"ב (ה'ה)

ר.ב. תמצא מנין ימים בשנה כמנין 'שנה', והעשרה ימים י"ד
היתרים, שהרי שנות הרמה הם שם"ה ימים,
שרם עשרה יתרים על שנות הלכנה שהיא שנה ימים, הם
היו ימי תשובת השבין ממש כל שנה ימים לשרשן ומקורן
ממקום שיצאו, והיינו תשובה שהוא חזרת והשבת הדברים
לשרשן ומקורן, הרומים על ספירת בינה 'שנקראת תשובה,
שבה גבלים עשר ספירות שנקראין 'עשרת ימי תשובה'
(ירושלמי ראש השנה פ"א ה"ג), שהם שורש ומקור, שמהם
נשתלשל שנה כדפירשתו. והשנה בכל שנה ושנה עם כל ימה
שהם שנה ימים, ישונו ויחזרו למקורן לשרשן, בסוד ה'בינה'
שהוא סוד ה'תשובה' כדפירשתו, חזרת והשבת הדברים
למקורן ושרשן, שבו ינחו וישבתו שליים ושקמים ונחים, ואחר
עשרת ימי תשובה אלו שכבינה, רצוני לומר, אחר חזרת
והשבת כל ימות השנה למקורן, ואחר שכיחתו ומנוחתו, שם
ישלשל ויתחדש ממקורו מסוד הבינה, שנה חדשה שנה
אחדת שנחדש אחר יום כפורים, ומפני כן אלו עשרה ימים
שכין ראש השנה ויום כפורים, יכול האדם לחקן מה שעיוות
כל השנה, וכסוף עשרת ימי תשובה שהוא [היום] העשירי,

הוא היום המקבץ והכולל כל ימות השנה, עם תשעה ימי
התשובה השייכים לו, שהוא יום הכפורים שהוא בינה בעצמה
(ראה דור ח"ג דף ק ע"ב), עם תשע ספירות התשובה שבה,
שאליה רומו יום הכפורים, שהוא הותם ומקור לכל השנה, יום
מסויים, יום שכיחה ומנוחה, שבו שוכתים ונחין ושקמין כל
העולמות שנשתלשלו ממנו, בסוד 'עולם' 'שנה' ו'נפש',
כמבואר בספר יצירה (פ"ב מ"ו). (ש"ה)

2 ספר תצוה דף קפו ע"א הזרה

ומפרש כי (ה"ג ה"ה) ברחא דר'בון איהו קדוץא דאתון אביב מדע ניסן שהוא
שלים הוא נקרא אביב כקדר האומיות א' ב, דאיהו י"ב קדא דני' כי י"ב
נמספר קטן הוא ג', הרי ואיהו אב"ג קדוץא דאתון הרי אמ"נ היא כאלו היא
כמוז א' ב' ג' כקדר האומיות, וטעם הדבר כי בני ישראל הם נמלכות שהיא סוד מדע
ניסן והיא למטה, ועולה למעלה לקבל שפע לנני ישראל, לכן האומיות היא כקדרן מלמטה
למעלה, אב"ג ברחא שביצאה דר'י אצל ההדש השמימי שלי שהוא משרי סוד הבינה,
איהו מפורא דאתון תשרי הוא למפרע נסדר חשר"ק משרי, מאי שפא מה טעם
לשינוי הזה, כי אמר הקב"ה לישראל אתון מתתא. דר'י א' חסד דהיינו השכינה השורה
עליכם עולה מלמטה למעלה לקבל את השפע, ואב"ג שר'י א' חסד דהיינו השכינה השורה
יורד מלמעלה למטה להשפיע לכם את השפע.

3
בספר יצירה עולם נפש שנה עולם מצאנו
פליגי ר' אליעזר סבר עולם מאמצעיתו נברא
ור"י אומר עולם מן הצדדין נברא [ומא דף ב"ד
ע"ב ע"ש]. נפש, מצאנו לר' אליעזר (סוטה דף
מ"ה ע"ב) דהולד נוצר מטיבורו ע"ש ות"ק פליג
דמראשו נברא. שנה, ר' אליעזר סבר מתשרי
נברא העולם וזה קור שבספר יצירה ר"י סבר
בניסן, וכן בכמה מקומות ר"א סבר דהמרכז
העיקר וכמו דאמר (תענית ט' ע"ב) כל העולם
כולו מימי אוקינוס כו' ור"י אומר ממים עליונים
וכו', אולם מצאנו שנחלפו שיטתם במדרש משלי י'
היכן החכמה מצויה ר"א אומר בראש ר"י אומר
בלב ע"ש ולגבי החכמה הלב באמצע דכליות
יוצרות יי והבן.

4 בני מאמרי חדש ניסן יששכר

הג"ה אסנרא לך החילוק שבין עזרה ליסועה בלשון הקודש, יסועה שייכת כאשר המושיע מושיע להנושע אחר
שמבקש ממנו שכבר בא לידו דחקות ומבקש להושיע וזה המושיע ומושיע לו, כענין שנאמר לעקב הנערה המאורסה
ואין מושיע לה [דברים כג ט], הרי שהיסועה אחר הנעקה, ולשון עזרה שייך כאשר העוור עוזר לעוור מבלי מבוקש,
והדברים ארוכים אללנו, א"כ עזרה נופל על דבר מהשביי מבלי מעשה, ויסועה על המעשה, על כן ר' אליעזר
שמו לשון עזרה מדבר ממהשנת בריאת עולם בתשרי, ור' יהושע שמו לשון יסועה מדבר מבריאת העולם במעשה
בניסן, הבן הדברים, ויצאור א"ייה עוד באריכות, (ע"כ הג"ה).

מן חכמה

שזן ר' אליעזר אומר צמשרי נברא
ספולס ר' יוסף אומר צניסן
 נברא ספולס סנס צידלי אלו ואלו דליה
 וצפרט במקום שלא יסכול סמטיין שיחלקו
 במליאוח סממטר מדור אל דור וסנס
 סורנו חכמי סאמט סנחשרי סיחי סנריא'
 צמחשנס וצניסן צמעספ סיכ אלו אומרים
 צריס זה סיוס חחילת מעשיך ססחחלח
 סמעספ סוא סמחשנס סמוקדמה למעש'

ומיכ אלו אומרים סיוס סריה פולס לשון
 סריון סאיו סהגלס פדיון סמוצר רק
 סוא צנח מוכן כנר לצאה אל ספולס
 כפלאים צנפן סמליאס וסנס צצפור זס
 ימי חשרי סמס ימי סדון כי צמחשנס
 פלס לנרוח אה ספולס צמסיד וצמחשנס
 נחסווס צסקדמה מדה סרמחיס פ"כ ימי
 סניסן סמס ימי סחפד ורמחיס, וסנס
 לפי"ז מליח ומליח ולי"ס, וסנס אפסיכ
 ים לכחבוין למס זה מדצר מצריאה
 סמחשנס ווס מצריאה סמעספ וי"ל פסיי
 מי"ס צדרושי סמוכפ מי"ס לפורחי סי
 סקופחי דסחילוק צין פויר ליסופי"ס דפויר
 סוא כסאחד פוזר לחצירו מצלי סחצקס
 דסיינו דסנפור לא ציקס מספור לפורז
 ויסופס נקי אחר סנכסס כססנושט מכקס
 מן סמושיס לסושיסו כמד"ח לפקס סמטרס
 וכו' ואין מושיפ לס וכו' ווס סנאמר
 בקריאה י"ס ויושפ יי ציוס ססוי"ח דיוקא
 כי מד סיוס ססוא לא סיחס נקרא
 יסופי"ס רק פויר כי צמלריס לא סחפללו
 צפיל אל ססי"ח כי סיס סדיבור צגלוה
 ולא נאמר סס רק ויאנחו ציי מן ספבירס
 ויחפיו אנחס צלצ וגס סזעקס סוא
 צספחיס צלי חיחוך אוחיוח וסמל סופחס
 סוא צסרמח קול אצל ציי צלא חיחוך
 אוחיוח סדיבור וגס צכל אלס לא נאמר
 סזעקו וסושו אל סי רק נאמר מין
 ספבירס סזעקס סיחס כדרך סכואצ
 סזעק אוי וי מנדל סכאצ איכ לא
 סיחס נקרא סגאולס רק פורי"ס אצל
 צכאן אלל סיס נאמר ויחפיו ציי אל סי
 סנס אחר סכקסס נקרא ססי"ח מושיפ
 וי"ס מעס סחיצו ורלו אה יסופח סי
 אחר יעסח לכס סוי"ס דיוקא עמד סיוס
 לא סיחס יסופי"ס רק פויר ווס וי"סי"כ
 יי ציוס ססוי"ח דיוקא וי"ס דור מושפ
 לפורחי' (ריל מסר וסחיס' נסלאוחין

אנרא דפרימא נה

ויש לבאר בזה דברי הארז"ל שהבאנו
לענין ניסן וחשרי דבניסן נברא העולם נבנית
קודם המלכות והיינו בחירת הקב"ה בעם
ישראל כמו שהי' בחודש ניסן בגאולתן ממצרים
שהקב"ה ילקח לו גוי מקרב גוי, וזה נקרא בנין
המלכות רחל. ובחשרי נברא העולם היינו בנין
קומת הו"א שהוא הדבר היינו בחירת עם ישראל
בקב"ה. ומחלקותם היא איפוא כזה, האם
תחילת הדברים היו בחירת הקב"ה בעם ישראל
דודי לי ואח"כ בחירת עם ישראל בקב"ה
בכחינת ואני לו, או שקודם בחרו ישראל בקב"ה
על ידי האבות הק' בכחינת אני לדודי ואח"כ
נעשה דודי לי בחירת עם ישראל על ידי הקב"ה.
 ועל זה כתב הארז"ל כי אלו ואלו דברי א'
 חיים, שיש כאמת ב' הבחינות בין בחירת
 הקב"ה בישראל בין בחירת ישראל בקב"ה,
 דבניסן מתעורר בחירת הקב"ה בישראל וזה
 גורר ממילא בחירת ישראל בקב"ה ובחשרי
 ישראל בחרים בקב"ה וממילא הוא בוחר בהם

מכל העמים. ומתבאר בזה מצות הקרכת ע'
 פרים בסוכות נגד שבעים אומות להורות על
 בחירת הקב"ה בישראל יותר מע' אומות אחרי
 בחירתם בו בימים נוראים וכמו שאמרו בא
 ונשמח אני ואחה בשמ"ע, והרי כי בימים-
 נוראים נעשה בחינת אני לדודי ובסוכות ושמ"ע.
 דודי לי.

ובזה מבורר הענין המשותף שמצינו בראש
 השנה נמתן חננה בסניי שהוא קול השופר.
 דהנה קול מורה על בחינת השוקח הלב שהיא
 לעילא מבחינת דיבור שיש בו כבר טעם והבנה.
 אבל כשוה בבחי' תשוקה בלי טעם נקרא זה קול
 פשוט שאין להבינו, ולכן בסניי שהי' בחירת
 ישראל בקב"ה בבחינת ואני לו אחרי דודי לי
 כפסת, הי' זה על ידי קול שופר. וכן בר"ה
 שהוא בחירת ישראל בקב"ה אני לדודי הוא ג"כ
 מתבטא על ידי קול שופר. ואף שיש קטרוגים
 אם ישראל ראויים לזה אולם הכל מתמתק על
 ידי השופר שהוא קול פשוט כלי טעם אלא בו-
 חשקנו. וכן מבורר בזה שמור לביל שבת חכור
 ביום שבת דשמור מורה על בחירת הקב"ה
 בישראל והיינו עליית המלכות. חכור מורה על
 בחירת ישראל בקב"ה ולכן הו"א זכור. נמצא ליל
 שבת נגד ניסן ויום שבת נגד חשרי. ואחרי שיש
 שלימות בשני הבחינות בחירה מצד הדבר ומצד
 הנוק' אומרים בסעודה ג' אתה אחד ושמן אחד
 ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.

אורי ימים נוראים וישעי

בני מאמרי חדש אדר ישישכר

הג"ה והנה מה שהקפיד הש"י דוקא על יהושע ולא על כל ראשי הדורות מן יהושע עד עזרא, דכינו מוה במקום
 אחרים, להיות אלו ב' ראשי הדור יושע עזרא, שמה גרם ישועה ועזר, אין כאן מקומו, וענין החילוק שצין
 ישועה לעזרה, הוא שחלקו ר' אליעזר ור' יהושע אס צניסן נברא העולם אס צמשרי ר"ה י"א, ואלו ואלו דברי
 אלקיס חיים זה צמחשנס וזה צמעספ, והנה ר' אליעזר אשר שמו לשון עור דיצר מן המחשבה, ור' יהושע אשר
 שמו לשון ישועה דיצר מן המעשה, דכרנו באריכות במקום אחר נעין אלול מאמר א' סימן פו"ב, וכן מה שלקח הש"י
 מן יהושע אות ה' דייקא, גם כן ידובר אר"ה [אחר מאמר ה' אות ו'].
 8